

Welke toekomst voor het wetenschappelijk onderzoek in België?

Toespraak van Senaatsvoorzitster Christine Defraigne

Geachte Baron Englert,

Beste collega's,

Dames en heren in uw hoedanigheden,

Het is voor mij een buitenkans om, als voorzitter van deze Assemblee, een colloquium te kunnen organiseren over de toekomst van het wetenschappelijk onderzoek in België.

Ik wens Baron François Englert, Nobelprijs voor Fysica van 2013, te danken omdat hij ons, op deze dag gewijd aan reflectie, opnieuw eert met zijn steun, aanwezigheid en deelname. De bevestiging van uw werk en de internationale faam die u geniet, brengen het Belgisch wetenschappelijk onderzoek op een hoger niveau in de wereld en houdt een grote toegevoegde waarde in voor ons land. Ik ben ervan overtuigd dat uw bijdrage, dank zij uw talent en uw deskundigheid, een bron van inspiratie zal zijn en een waardevol onderdeel zal vormen van de debatten die ons vandaag zullen bezighouden.

Ik vind het ook belangrijk om de nadruk te leggen op de uitmuntendheid van ons sprekerspanel, samengesteld uit mensen die hier hun visie komen geven op het wetenschappelijk onderzoek in België. Het is belangrijk te onderstrepen dat er sprekers aanwezig zijn van alle bestuursniveaus: Europees, gewestelijk, uit de gemeenschappen,... Een dergelijke degressieve aanpak zal leiden tot een coherente en open discussie. Het is de bedoeling meer uitwisseling te verkrijgen van standpunten tussen de verschillende

lagen van de samenleving, die actief zijn op het gebied van onderzoek en innovatie, ongeacht of ze tot de publieke of tot de privésector behoren.

U zal kunnen luisteren naar de mening van vertegenwoordigers van de Europese Commissie, naar buitenlandse en Belgische onderzoekers, naar coördinatoren van de interuniversitaire attractiepolen en verantwoordelijken van instellingen op alle bevoegdheidsniveaus van ons land. Het doel van deze dag is om de organisatie en de financiering te belichten van het wetenschappelijk onderzoek binnen de ondernemingen, in de verschillende deelstaten. Deze analyses vinden plaats in het licht van de Europa 2020-strategie.

Het doel van die strategie is de Unie, wat innovatie betreft, een duwtje in de rug te geven. Er wordt gestreefd naar een verbetering van de voorwaarden en de toegang tot financiering van onderzoek en innovatie.

Met die nieuwe strategie wil Europa ervoor zorgen dat er meer innoverende ideeën komen, zowel vanuit de universiteitslaboratoria als vanuit de diensten voor onderzoek en ontwikkeling. Die ideeën moeten dan op efficiënte wijze omgezet worden in producten en diensten die op hun beurt groei zullen creëren en nieuwe banen zullen scheppen.

Er dient benadrukt te worden dat het nuttig is om het begrip «innovatie» in brede zin te zien. Innovatie betreft zowel de publieke als de privé sector, zowel kleine, middelgrote als grote ondernemingen, diensten met toegevoegde waarde voor hun gebruikers, culturele sectoren of de designindustrie.

Onderzoek en innovatie mogen niet alleen gezien worden in een context van commercieel rendement. Zij moeten ook duurzaam zijn voor de maatschappij. Wij beschikken over prachtige instrumenten die

toekomstgericht zijn en die kunnen zorgen voor de technologische innovaties van morgen.

België heeft een rol te spelen op dit vlak en dient dat ook te doen. Een strategische aanpak is onontbeerlijk. We moeten beseffen hoe het gesteld is met het onderzoek in België en objectieve, constructieve denkpistes aanbrenge om het te stimuleren.

Zoals de Europese Unie het stelt, zou tegen 2020, 3% van het bruto binnenlands product hieraan besteed moeten worden. Daarmee kunnen 3,7 miljoen banen worden gecreëerd en het jaarlijks Europees BBP zou tegen 2025 stijgen met bijna 800 miljard euro. Deze uitdaging is ongetwijfeld het aangaan waard.

In België heeft men ervoor gekozen dat de overheid 1% van het BBP en de ondernemingssector 2% van het BBP aan het wetenschappelijk onderzoek zal besteden.

Deze conferentie ligt in de lijn van de nieuwe bevoegdheden die aan de Senaat zijn toegekend na de zesde staats hervorming. Bij zijn nieuwe opdrachten kreeg de Senaat de rol van « reflectiekamer » toebedeeld voor de verschillende delen van het land. Een debat waarbij het wetenschapsbeleid van België wordt belicht, ligt dus voor de hand in onze Assemblee.

Ons bijzondere landschap van instellingen betekent dat de bevoegdheden inzake wetenschappelijk onderzoek en innovatie verdeeld zijn over de verschillende overheden van het land. Doordat het wetenschapsbeleid transversaal is, komt de Senaat als geroepen om de dialoog te bevorderen tussen de bevoegde actoren en autoriteiten.

Het beleid inzake onderzoek neemt trouwens een centrale plaats in voor de regering. Zoals in het regeerakkoord staat, neemt de regering maatregelen ten gunste van de sector van onderzoek en ontwikkeling. In dit kader benadrukt de federale regering meer bepaald dat het belangrijk is het onderzoek in ons land te blijven financieren. Ook dient het fundamenteel en toegepast onderzoek sterker gesteund te worden.

Die laatste vorm van onderzoek is een essentiële motor om tot revolutionaire innovatie te komen en vormt de basis waarop alle toekomstige technologische ontwikkelingen gesteund zijn.

Zoals de Franse filosoof Gaston Bachelard zei: « L'esprit scientifique nous interdit d'avoir une opinion sur des questions que nous ne comprenons pas, sur des questions que nous ne savons pas formuler clairement. Avant tout, il faut savoir poser les problèmes ».

Om al die redenen heeft de Senaat een belangrijke rol te spelen in het debat en is dit, zonder twijfel, de aangewezen plaats om deze denkoefening uit te voeren die zo belangrijk is voor de toekomst op het vlak van onderzoek en ontwikkeling.

Ik wens ieder van u te danken voor uw aanwezigheid en geef nu het woord aan de sprekers.

03.03.2015